

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію Браславця Олексія Юрійовича на
тему «Державне регулювання економічними інтересами учасників
податкового процесу в національному господарстві»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

Актуальність теми дослідження

Актуальність теми дисертації Браславця Олексія Юрійовича зумовлена необхідністю формування соціально-орієнтованої економіки, котра захищає та враховує економічні інтереси учасників податкового процесу, зокрема шляхом удосконалення державного регулювання та побудови системи збалансованих відносин у сфері оподаткування між ключовими суб'єктами економічних відносин – державою, суб'єктами господарювання та домашніми господарствами. Зростання добробуту та підвищення конкурентоспроможності національної економіки передбачає пошук і використання джерел та інструментів державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу, спрямованих на відновлення та інтенсифікацію економіки та національного господарства. Державне регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу є дієвим інструментом спрямованим на забезпечення балансу між інтересами учасників податкового процесу. Відповідно, державне регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу потребує розробки і апробації науково-методичного підходу котрий з одного боку, дозволяє ефективно регулювати державні інтереси в податковому процесі, а з іншого, надає можливість платникам податків – суб'єктам малого підприємництва самостійно ухвалювати рішення щодо захисту своїх податкових інтересів шляхом вибору більш ефективного режиму оподаткування.

Саме тому дисертаційна робота Браславця Олексія Юрійовича, що присвячена дослідженню концептуальних засад державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві, є своєчасною та актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження виконано в рамках науково-дослідної теми «ВНЗ «Національна академія управління» на тему «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (державний реєстраційний номер 0116U003934). В рамках наукового дослідження автором розроблено концепцію гармонізації інтересів учасників податкового процесу та представлено напрямки вдосконалення механізму державного регулювання інтересами учасників податкового процесу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи визначаються високим рівнем обґрунтованості, яка витікає з проведеного дисертантом огляду літературних джерел за темою дослідження, аналізу широкого кола статистичної, фактологічної інформації та розрахунків доцільності запропонованих заходів.

Зміст та структура дисертації відзначаються системністю, логічною послідовністю розкриття заявленої теми та внутрішньою єдністю розділів і підрозділів, всебічністю розгляду досліджуваної предметної галузі.

Застосування сучасних методів економічних досліджень дозволило автору зробити досить обґрунтовані висновки та аргументовані практичні рекомендації щодо розроблення та удосконалення концептуальних засад державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві.

Достовірність, новизна та практична значимість досліджень

Застосування загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, вивчення теоретичних основ податкового процесу та його реалізації в системі оподаткування, комплексний аналіз та оцінка сучасного стану забезпечення економічних інтересів учасників податкового процесу в законодавстві та практиці оподаткування в Україні, визначення шляхів вдосконалення форм регулювання інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві забезпечують високий ступінь достовірності результатів досліджень, проведених в дисертаційній роботі. Підтвердженням достовірності результатів є також їх апробація на наукових і науково-практичних конференціях.

Положення та висновки, що виносяться на захист, мають безумовну наукову новизну:

- вперше створено та апробовано науково-методичний підхід, сутність якого полягає у способі обчислення суб'єктами малого підприємництва коефіцієнта ефективності використання стандартного або спеціального режиму оподаткування з використанням показника рентабельності діяльності платника податків та з урахуванням рівня номінальних процентних ставок податків при стандартному та спеціальному податкових режимах;

- удосконалено методичний підхід до класифікації і групування учасників податкового процесу за класифікаційними ознаками персональних та інституціональних інтересів у контексті приватно- та публічно-правових відносин;

- доповнено понятійно-категоріальний апарат теорії оподаткування шляхом визначення дефініції «податковий інтерес платника податку»;

- запропоновано та розкрито концепцію механізму справляння податку на доходи фізичних осіб за рахунок мінімізації впливу чинників, що деформують базу оподаткування;

- доповнено організаційний механізм ухвалення законодавчих актів щодо оподаткування шляхом упровадження «податкового регламенту»;

– удосконалено організаційний механізм фінансової відповідальності державної податкової служби за завдання матеріальної шкоди платникам податків;

Практична значимість дослідження автора полягає в розробці науково-методичних пропозицій і організаційно-методичних рекомендацій щодо державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві, які можуть використовуватися органами державної влади, що мають відповідні повноваження.

Цінність висновків та результатів досліджень автора підтверджується довідками про впровадження, що видані: Міністерством соціальної політики України (довідка від 02.09.2021 р.); Державним науково-дослідним інститутом інформатизації та моделювання економіки (довідка № 34-2/4 від 27.01.2020 р.); ТОВ "Туристична компанія «Менестіс» (довідка №1002/2021 від 10.02.2021 р.); ТОВ «УКРЮГІМПЕКС» (довідка від 25.03.2021 р.); ГО «Міжнародна академія інформатики» (довідка №2621-04/04 від 14.04.2021 р.); ВНЗ «Національна академія управління» (акт від 15.04.2021 р.).

Відповідність опублікованих робіт автора змісту дисертації

Результати досліджень викладені у 15 наукових працях, з них 3 монографії (у співавторстві), 8 статей у наукових фахових виданнях, в тому числі 1 стаття у виданні, індексованому міжнародною наукометричною базою «Scopus», та 4 друкованих праці апробаційного характеру.

У публікаціях дисертанта відображена сутність дослідження, його наукова та практична значимість. Всі розділи роботи, основні результати, висновки й рекомендації повною мірою відображені в авторефераті.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертаційної роботи

В дисертації Браславця Олексія Юрійовича розв'язано важливу науково-методичну проблему – удосконалення механізму балансування економічних інтересів учасників податкового процесу шляхом перерозподілу податкового навантаження, виходячи з економічного змісту податкових інтересів платників податків, які є визначальним елементом стабільності національного господарства.

У першому розділі *«Теоретичні основи податкового процесу та його реалізації в системі оподаткування»* – розкрито суб'єкта оподаткування як носія економічних інтересів та сформульовано визначення категорії податкового інтересу платника податку, яке є ключовим і основоположним для всього подальшого дослідження (п. 1.1). На основі узагальнень теоретичних підходів розкрито податковий процес як інструмент регулювання інтересів його учасників. (п. 1.2). Автором в роботі розкрито систему організаційно-ієрархічних зв'язків учасників податкового процесу (рис. 1.3). В дисертації здійснено акцент на світовому досвіді державного регулювання економічних інтересів учасників податкового процесу (п.1.3.), вивчено досвід ФРН, США, країн ОЕСР визначено зв'язок між типами та моделями податкової політики вказаних країн.

У другому розділі *«Сучасний стан забезпечення економічних*

інтересів учасників податкового процесу в законодавстві та практиці оподаткування в Україні» проведено аналіз стану забезпечення економічних та податкових інтересів носіїв первинних економічних інтересів, якими виступають фізичні та юридичні особи. Автором досліджено динаміку показників податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств у Зведеному бюджеті за 2001-2020 рр. та динаміку змін питомої ваги заробітної плати, фінансового результату та прямих особистих податків у структурі ВВП у 2001-2019 рр.. На основі проведеного аналізу автором додатково було здійснено порівняльний аналіз податкового тягаря щодо юридичних осіб за спрощеного (єдиний податок, III група) та стандартного режимів оподаткування. В роботі автором встановлено, що для досягнення «точки зрівноваженості» необхідно мати рівень рентабельності від 20% і вище. За меншого рівня рентабельності застосування єдиного податку є фінансово неефективним і по суті не відповідає фінансовим інтересам суб'єктів господарювання.

У третьому розділі ***«Шляхи вдосконалення форм регулювання інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві»*** запропоновано концепцію гармонізації інтересів учасників податкового процесу (п. 3.1), де автором досліджено систему співвідношення інтересів учасників податкового процесу, яка демонструє головні вектори суперечностей та дозволяє запропонувати шляхи розв'язання цих суперечностей. Автором здійснено порівняльний розрахунок використання механізмів відокремленого обчислення та «подружнього сплітінгу» при оподаткуванні умовних щомісячних доходів фізичних осіб. В дисертації автором запропоновано напрями вдосконалення форм захисту інтересів платників податків (п. 3.3), особливу увагу автором приділено, для захисту інтересів платників податків в частині збереження оборотних коштів, запровадити систему нарахування платником податків суми пені. Сформульовані автором за результатами аналізу пропозиції щодо державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу є цілком обґрунтованими.

Дисертація й автореферат відповідають вимогам, які пред'являються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Дискусійні положення й зауваження

Разом з тим, по дисертаційній роботі є ряд зауважень та дискусійних положень:

1. Автор в п.1.1. дисертації надано визначення поняття «податковий інтерес платника податку» під яким розуміється «об'єктивно і юридично обумовлену зацікавленість платника податку в ненастанні дій/бездіяльності з боку учасників податкового процесу, що тягнуть за собою несприятливу для платника податків правову ситуацію, яка спричиняє матеріальні збитки (у тому числі зменшення або втрату його майнових інтересів)». На наш погляд, автору необхідно було більш обґрунтувати, твердження, що механізм державного регулювання економічними інтересами учасників податкового

процесу в національному господарстві повинен бути організований в межах реалізації податкової політики так, щоб спершу забезпечити виконання фіскальної функції податків, а в же потім сприяти реалізації їх регулюючої функції.

2. На наш погляд, представлений в п.1.1. на рис. 1.1. «Співвідношення економічних інтересів суспільства у системі державного регулювання» мав б більшу практичну цінність, якщо автором було б запропоновано механізм взаємодії відповідних елементів схеми в межах певних стадій або періодів.

3. У п. 2.3 автором розроблено та розраховано визначення показника «точки зрівноваженості» (індиферентності) навколо яких, за визначенням автора «формується основний корпус проблем щодо балансу інтересів учасників податкового процесу та, відповідно, платників податків». Однак, недостатньо зрозумілою є позиція автора щодо взаємозв'язку «точки зрівноваженості» (індиферентності) з показниками рентабельності операційної та всієї діяльності підприємств з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства, представлені у табл. 2.17 дисертації.

4. Автору слід було б детальніше зупинитися на розгляді інституціональних аспектів концептуальних засад державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу в рамках розробки та реалізації податкової політики національного господарства.

5. На додаткове обґрунтування вимагає визначення концепції гармонізації інтересів учасників податкового процесу (особливо – в контексті визначення співвідношення інтересів учасників податкового процесу, яка демонструє головні вектори суперечностей). Крім того, при визначенні системи взаємозв'язків інтересів учасників податкових відносин (рис. 3.2.) не знайшли належного відображення горизонтальні та вертикальні макровідносини за лініями, що демонструють головні вектори суперечностей та дозволяють запропонувати шляхи розв'язання цих суперечностей.

6. На жаль в роботі автором не наведено жодної інформації стосовно місця України в міжнародних рейтингах стосовно предмету дослідження. На наш погляд робота значно б виграла в разі представлення автором становища в Україні серед інших країн світу.

7. Підтверджуючи теоретичну цінність та методичну чіткість дисертації слід зазначити, що по тексту в авторефераті можна було більш детально охарактеризувати системність і обґрунтованість застосування наукових методів дослідження, які надають оригінальність роботі в цілому.

8. Підтверджуючи теоретичну цінність та методичну чіткість дисертації слід зазначити, що положення наукового дослідження, які стосуються питання реалізації концепції механізму справляння податку на доходи фізичних осіб, потребують більш чіткого розмежування із положеннями, що стосуються процесу формування цієї концепції.

Висловлені зауваження не знижують загальної високої оцінки дисертаційної роботи Браславця О.Ю., яка є оригінальним, самостійним дослідженням з актуальної проблеми пошуку подальших шляхів удосконалення державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Браславця Олексія Юрійовича на тему «Державне регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, характеризується актуальністю, завершеністю, одержанням нових науково обґрунтованих результатів, які в сукупності вирішують нове науково-прикладне завдання – розроблення концептуальних засад державного регулювання економічними інтересами учасників податкового процесу в національному господарстві.

Дисертація за своїм змістом, структурою, оформленням відповідає вимогам пп. 11, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами та доповненнями), а її автор Браславець Олексій Юрійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

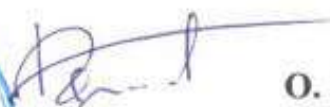
Кандидат економічних наук,
головний консультант відділу нових
викликів центру зовнішньополітичних
досліджень Національного інституту
стратегічних досліджень

I. В. Ус

Підпис I. В. Уса засвідчую:

Директор Національного інституту
стратегічних досліджень, доктор
філологічних наук, старший науковий
співробітник

О. В. Богомолів